

ÅLANDS LANDSKAPSNÄMND'S framställning till Ålands
landsting angående antagande av lagen om kostnader-
na för folkskolväsendet, given den 15 april 1921.

Sedan Landstinget den 17 december 1923 antagit lagen av den 15 april 1921 angående kostnaderna för folkskolväsendet att med särskilda tillägg och ändringar gälla uti landskapet, har Republikens President medelst beslut av den 12 sistlidne december, på grund därav att landskapslagen innehåller stadganden, stridande mot 25 § i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, förordnat att ifrågavarande lag skall förfalla.

Emellertid har förvaltningen av undervisningsväsendet inom landskapet redan den 1 augusti innevarande år av detsamma övertagits; sålunda även landskapets folkskolväsende. En ovillkorlig förutsättning för sagda förvaltningsgrens normala skötsel är emellertid, att de ekonomiska bestämmelser, enligt vilka Landskapsnämnden äger handhava förvaltningar på detta område, äro lagligen fastställda. Det nuvarande saken läget, då Landskapsnämnden för att icke bringa hela folkskolväsendet i förvirring, nödgats tillämpa en lag, den där icke ännu äger giltighet inom landskapet, måste nämligen skyndsammast bringas att upphöra.

Republikens President har träffat sitt förenämnda avgörande på grund därav, att Landstinget till sitt beslut om kostnadslagens antagande i 1 § fogat bestämmelser, de där innebära ett förpliktande för statsverket att bestrida kostnaderna för särskilda folkskolväsendets behov, änskönt sådant, enligt av Presidenten åberopade lagrum, lagligen ankom.

mer å landskapet.

Landstingets ifrågevarande beslut är nämligen sålydande:

"På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit att gälla i landskapet Åland

L a g

om kostnaderna för folkskolväsendet, given den 15 april

1921;

dock sålunda, att de jämlikt denna dag å skolstyrelsen ankömmande befogenheter skola, efter det skolväsendet av landskapet övertagits, å landskapsnämnden överflyttas, samt att fattandet av sådant slutligt beslut av statsrådet, som ej berör grunderna för undervisningsväsendet, skall efter sagertermins ingång ankomma å landskapsnämnden, varhos nedannämnda paragrafer skola erhålla följande lydelse, nämligen:

§ 1.

Den i lagen om läroplikt av denna dag föreskrivna folkskolinrättning grundas och underhålles samt de av läropliktens införande härflytande kostnaderna bestridas av kommunen i dess helhet; och erhåller kommun för sagda ändamål understöd av staten på sätt nedan stadgas. Omfattar skoldistriktet delar av olika kommuner, taga vederbörande kommuner del i kostnaderna för skolan i förhållande till antalet av de till varje särskild kommun hörande läropliktiga barnen inom distriktet.

Dock äger kommun rätt att med avseende å bestridande av kostnaderna för läropliktslagens genomförande fördela sig i erforderliga distrikt med självständig styrelse.

§ 2.

Folkskolinrättningen underlyder kommunens förvaltning eller, om kommunen enligt § 1 är indelad i distrikt, i så fall distriktets. Av två eller flere kommuner gemensamt underhållen skola står under den kommuns förvaltning, inom vars område skolan är belägen.

§ 19.

Där det i följd av lång eller svår väg till skolan befinnes nödigt att frambefordra till skolan eller inkvartera i dess närhet yngre eller svagare barn, tage kommun eller, om uti § 1 avsedd distriktsindelning är genomförd, distriktet enligt sin prövning del uti de föräldrarna härigenom åsamkade kostnaderna. Är vägen till närmaste skola över fem kilometer, äger kommunen eller distriktet deltaga i kostnaderna för frambefordrande och inkvartering utan avseende å barnets ålder.

§ 31.

Denna lag träder i kraft, så snart den publicerats i Ålands författningssamling. Genom densamma upphävas tidigare gällande förordningar, försåvitt de icke överensstämma med stadgandena i denna lag."

Orsaken, varför Landstinget föranletts att till lagen angående kostnaderna för folkskolväsendet ytterligare föga i 2 och 19 §§ införda tilläggsbestämmelser, ligga i önskningsmålet att tillförsäkra kommunen rätt att med avseende å förvaltningen av sitt folkskolväsende uppdelas sig i distrikt med självständig styrelse. Såsom känt är utgår emellertid ifrågavarande lag från förutsättningen, att kostnaderna för samtliga skolor i kommuner skola av ~~de/samma~~ i sin helhet bestri-
das. Vid sistänförda principer bibehållande synes republikens myndig-
heter fästa ett mycket stort avseende och har även skolstyrelsen i
sitt till undervisningsministeriet avgivna utlåtande uttalat sig där-
hän, att Landstingets beslut om en allmän rätt för kommun att uppdel-
sig i distrikt för anförda ändamål icke kan godkännas. Vid sådant
förhållande och för att icke äventyra lagens stadfästade av Presi-
denten skulle Landskapsnämnden hålla före, att de av Landstinget i an-
fört avseende införda bestämmelserna lämpligen borde utelämnas och
lagen godkännas i den lydelse densamma äger med av självstyrelsen be-
tingade allmänna förbehåll, på sätt nedan framhålles. De önsknings-
mål, som av Landstinget åsyftats, torde enligt Nämndens mening kunna
i tillfyllestgörande grad ernås genom tillämpning av 29 § i lagen,
som medgiver Landskapsnämnden rätt att där lokala förhållanden er-
fordra en avvikelse från bestämmelserna i lagen, på ansökan av kommunen
medgiva sådan.

Skulle emellertid Landstinget önska vidhålla sin uppfattning om
införande i lagen av berörda ändring, måste icke allenast de paragrafer

fer, om vilkas ändring Landstinget tidigare beslutat, rättas i överensstämmelse med syftemålet, utan även 3,6,14,20 och 23 §§ undergå en motsvarande ändring, om icke lagen ur teknisk synpunkt skall bliva bristfällig och eventuellt föranleda till konflikter emellan distrikten och kommunerna. Måhända kunde man dock ju även tänka sig en generell bestämning härom uti lagen.

Landskapsnämnden tillåter sig fördenskull föreslå

att Landstinget ville antaga ifrågavarande lag att såsom landskapslag gälla inom landskapet, dock så, att de befogenheter, vilka enligt densamma ankommer å skolstyrelsen, skola av Landskapsnämnden utövas; att fattandet av sådant slutligt beslut av statsrådet, som ej berör grunderna för undervisningsväsendet, skall å Landskapsnämnden ankomma; att med statsmedel i lagen skall förstås landskapets medel, samt att i förordningen av den 27 juni 1924 angående ordnandet av undervisningsväsendet i landskapet Åland intagna bestämmelser skola vid förvaltningen lända till efterrättelse.

Mariehamn, den 11 november 1924.

På Landskapsnämndens vägnar:

Samuel

Wm. B. B. B.